

**Janakkala
Piiliönkallio
maa-aineksenottoalueen
muinaisjäännösinventointi
2015**

Timo Jussila

Tilaja: Insinööritoimisto Matti Jokinen

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Vanhat kartat	4
Inventointi	5
Kuvia	7

Kansikuva: Piilönkallion laen pohjoisreunalla oleva siirtolohkare, luoteeseen.

Perustiedot

Alue: Janakkala Hyvikkälä Piilönkallio. Suunniteltu maa-aineksen ottoalueen suunnitelualue Haapajärven pohjoispuolella, tiloilla 165-406-1-52 ja 165-406-1-59

Tarkoitus: Selvittää sijaitseeko suunnitellulla maa-aineksenottoalueella kiinteitä muinaisjäännöksiä.

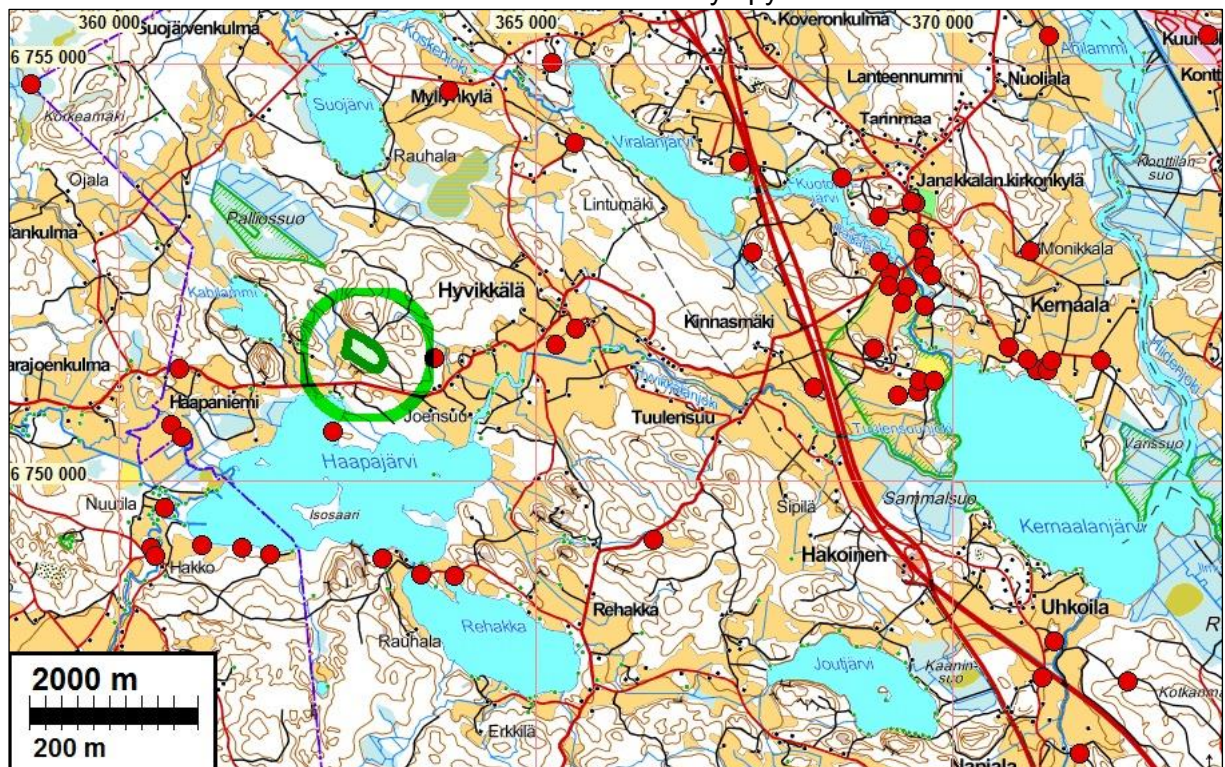
Työaika: 8.7.2015

Kustantaja: Insinööritoimisto Matti Jokinen

Tekijät: Mikroliitti Oy: Timo Jussila

Tulokset: Alue tarkastettiin kattavasti. Alueella ei havaittu muinaisjäännöksiä.

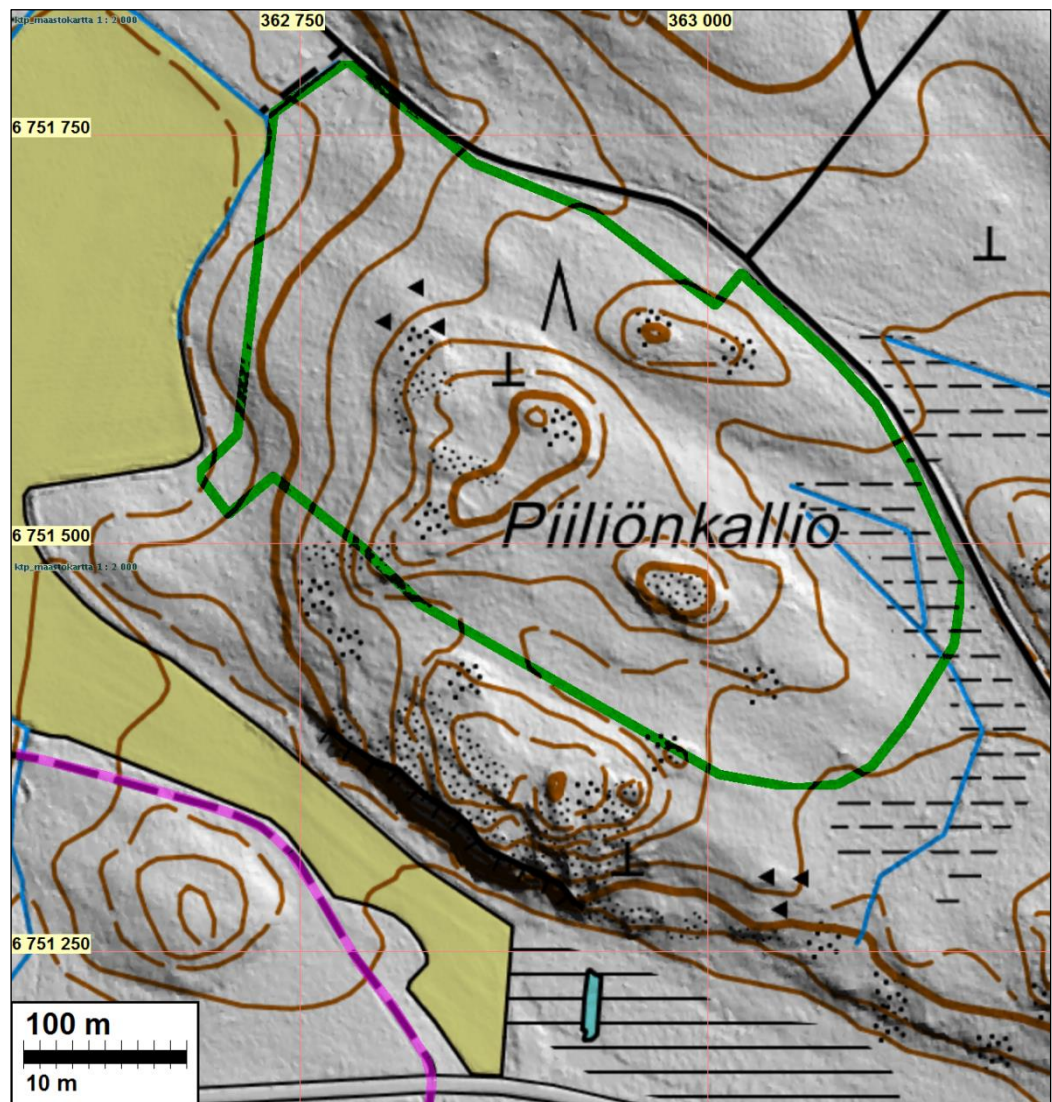
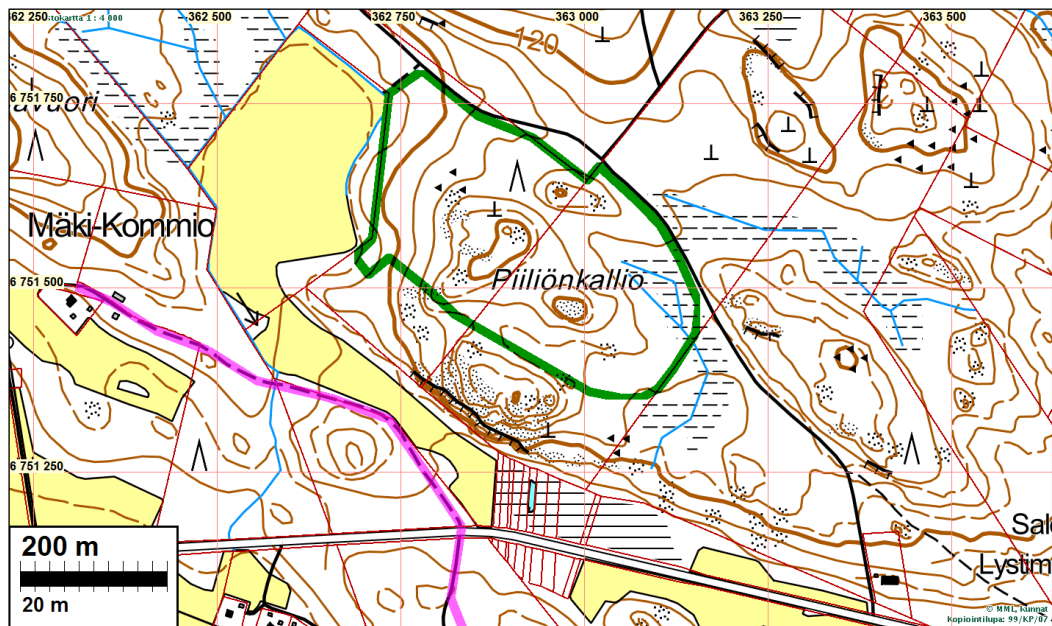
Tutkimusalue vihreällä vihreän ympyrän sisällä..

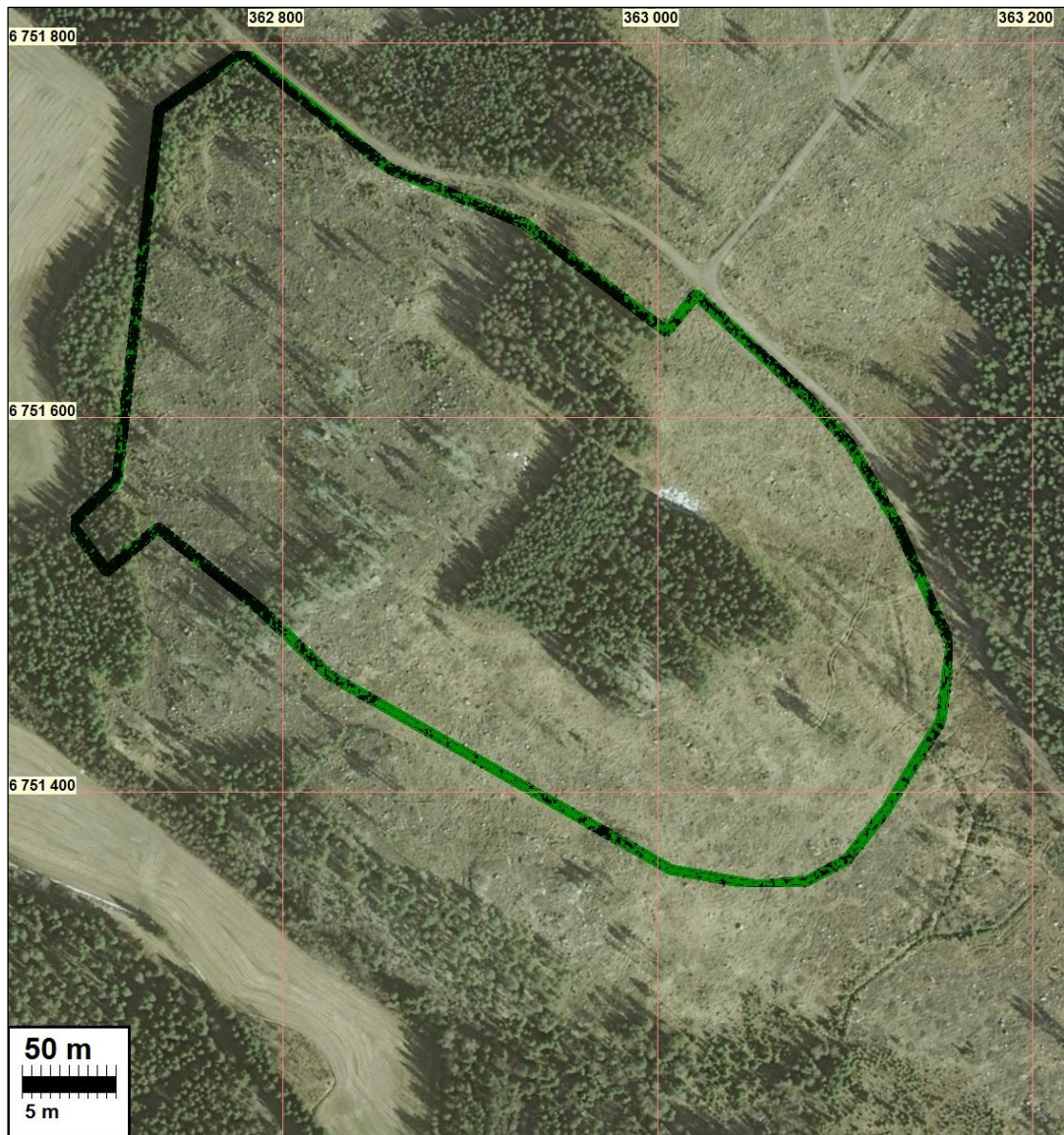
Lähialueen muinaisjäännökset punaisin palloin.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Maastokartat ja ilmakuva Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta kesällä 2015 ellei toisin mainittu. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat digitaalisia, ne ovat tallessa myös Mikroliitti Oy:n serverillä.

Kartat

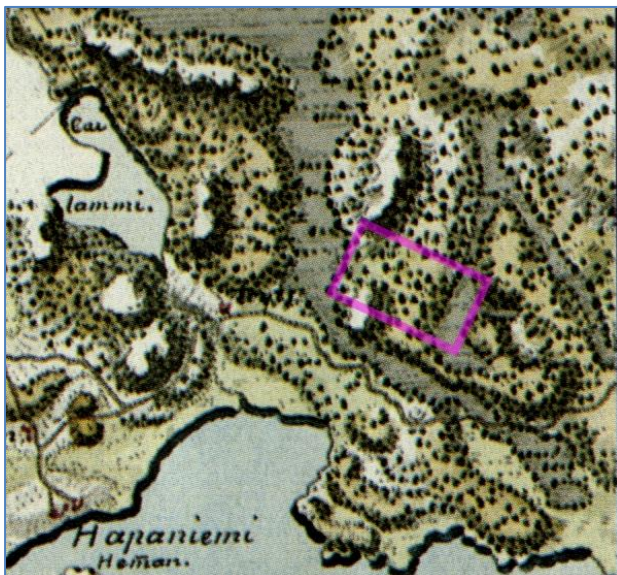

Suunnittelualueen raja (joka aidataan) vihreällä. Vanha Janakkala-Renko tien linjaus sinipunasella – kyseistä käytöstä poistunutta ja metsätieksi jäänyttä tietä on pidettävä muinaisjäänneksenä. Tien kulku on arvioitu s. 4 ja 5 vanhoista kartoista.

Ilmakuvaote vuodelta 2011, jolloin alue oli ilmeisesti juuri hakattu. Nyt paikalla kasvoi harvaa närettä ja matalaa heinää, paikoin (itäreunamilla) 2-3 metristä koivikkoa.

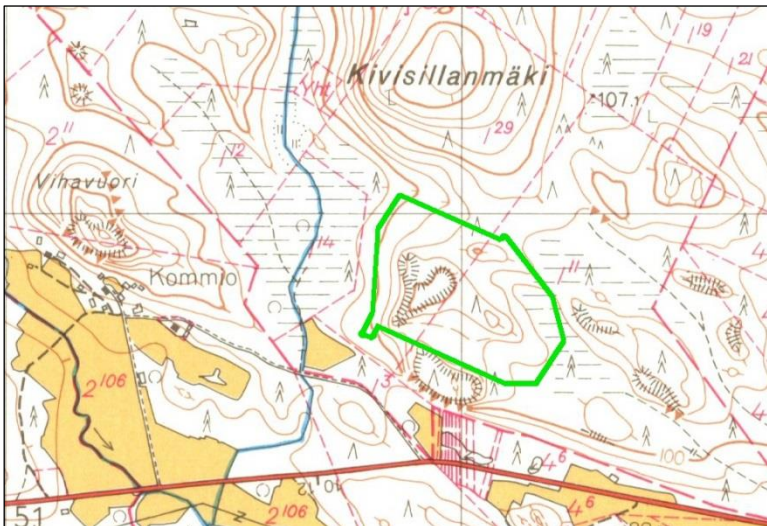
Vanhat kartat

Ote ns. Kuninkaankartasta 1700-l lopulta (kopioitu Alanen & Kepsu 1989, Kuninkaankartasto Suomesta 1796-1805). Tutkimusalueen sijainti on merkitty päälle sinipunaisella suorakaiteella.

Ote 1840-luvun pitäjänkartasta. Tutkimusalueen sijainti merkitty päälle vihreällä suorakaiteella

Ote peruskartasta v. 1962. Tutkimusalueen sijainti merkitty päälle vihreällä.

Inventointi

Janakkalan Hyvikkälään on suunniteilla maa-aineksen ottoalue Piiliönkalliolle. Museovirasto antoi hankkeesta lausunnon (26.06.2015, MV/114/05.02.01/2015), jossa edellytettiin alueella suoritettavaksi muinaisjäännösinventointi. Hankkeen suunnittelijakonsultti, Insinööritoimisto Matti Jokinen tilasi kyseisen muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Inventoinnin maastotyön teki Timo Jussila 8.7.2015, työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

Alue sijaitsee Haapajärven pohjoispuolella, Hyvikkälän vanhan kyläkeskuksen länsipuolella. Hankealue sijoittuu 115 – 140 m korkeusvälille, pääosin yli 120 m tasolle. Alueen luoteisreunalla maasto laskee alle 120 m tasolle. Muinainen Ancyclusjärvi on varhaisvaiheessaan (n. 8900-8700 eKr.) ulottunut alueen länsireunamille. Rantavaihe on ollut hyvin lyhytaikainen johtuen nopeasta vedentason laskusta. Ancyclusjärviaihetta edeltävä Yoldiameri on lyhytaikaisesti ulottunut korkeammalle – sen aikaista asutusta ei kuitenkaan Suomesta ja lähialueelta tunneta.

Mäen eteläpuolella sijaitseva Haapajärvi on nyt n. 81 m korkeustasolla. Sen rannoilla sijaitsevat esihistorialliset, pyyntikulttuurin asuinpaikat sijaitsevat nykyisen rannan ja n. 85 m korkeustasojen välillä. Periaatteessa järvi ja koko vesistö (Kaartjoki-Haapajärvi-Hyvikkälänjoki-Kernaalanjärvi – Vanajan vesistö) on ollut Varhaisen Ancyclusjärvivaiheen jälkeen transgressiivinen eli vedentaso on ollut hitaasti nouseva. Haapajärveä on ilmeisesti hieman laskettu ja siinä on saat-

tanut olla eri aikoina pitkäaikaisiakin muutaman metrin vedentason vaihteluita, mihin kivikautisten asuinpaikkojen sijoittuminen viittaa. Järvi ei ole ulottunut lähelle hankealuetta.

Hankealueella voi periaatteessa sijaita Anculusjärvivaiheen aikaisia varhaismesoliittisia asuinpaikkoja. Alueen luoteisosan ja kaakkoispään rinne – minne maamme ihmisasutuksen aikainen Itämeren edeltäjä on siis ulottunut – on jyrkkää ja kivikkoista. Maaperä on kivikkoista ja paikoin soraista moreenia. Tähän mennessä tunnetut hyvin harvat sen aikaiset asuinpaikat ovat sijoittuneet vähäkivisiin ja hiekkamaaperäisiin maastoihin – maamme ensimmäiset asuttajat ovat voineet valita ja ovat valinneet asumiseensa parhaat paikat. Piilönkallion alueella en tavannut maastoa, joka olisi tyypillistä mesoliittisille asuinpaikoille. Alueella ei ole puroja eikä lähteitä eikä hiekkamaaperäisiä tasaisia maastonkohtia – se sulkee pois nuorakeraamiset asuinpaikat. Alueen maaperä: avokallio ja kivikkoinen ja karu maaperä sekä jyrkkäpiirteinen topografia eivät ole olleet suotuisia alkeelliselle maanviljelylle eikä liioin karjanhoidolle. Sellaista maastoa on Piilönkallion aluetta alemmilla tasoilla, lähempänä järveä ja jokia.

Vanhojen yleiskarttojen mukaan Piilönkallion alue on ollut aina asumaton ja viljelemätöntä. Lähimmät tunnetut muinaisjäännökset ovat Levonojan uhrilähde n. 700 m itään ja Piilönniemen kivikautinen asuinpaikka Haapajärven rannalla 800 m etelä-lounaaseen. kauempana idässä on Hyvikkälän vanha kylätontti ja sen eteläpuolella laaja rautakautinen löytöalue.

Alue on suurimmaksi osaksi hakattu noin 4-5 vuotta sitten paitsi kallioiden lakialueet ja osa alueen keskiosasta (ks. ilmakuva s. 4). Hakattu alue kasvoi heinää ja harvaa närettä, pääosin näkyvyys oli alueella varsin hyvä muualla kuin alueen alavammassa itäosassa missä kasvoi n. kolmemetristä koivua melko tiheänä vesakkona. Tarkastin kallioalueet ja mäen lakialueen kattavasti. Heinittyneillä ja tiheävesakkaisilla alueen osilla pieniä ja matalia jäännöksiä – kuten esim. pieniä kivirakenteita ja rajamerkkejä – on voinut jäädä huomaamatta. Alueella ei kuitenkaan ole ollut vanhoja merkittäviä (kylän-) rajoja, joten muinaisjäännöksiä katsottavien rajamerkkien esiintyminen alueella ei ole todennäköistä. Alueella en havainnut kaskeamisen merkkejä – alue on kallioisena siihen huonosti soveltuva. Terva- ja hiilihaudoille tms. elinkeinohistoriallisille jäännöksille ja niihin liittyville toiminnoille alue ei ole myöskään sovelias. En havainnut alueella missään mitään nykyistä vanhempaan ihmistoimintaan liittyvää. Laserkeilausaineistosta ei tullut myöskään esiin mitään arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavaa.

Tulos: *alueella ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä.*

Porvoo 9.7.2015

Timo Jussila

Lähteet:

Kanta-Hämeen muinaisrannat: Itämeren varhaisvaiheiden visualisointi/ Hanna Virkki, Kalevi Honkanen; Hämeen liitto. 2007.

Alanen & Kepsu 1989, Kuninkaankartasto Suomesta 1776-1804.

Janakkala Pitäjänkartta 2131 08, Kansallisarkiston digitaaliarkisto.

Peruskartta 2131 08 v. 1962. vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/

Kuvia

Alueen itäosaa – kaivuvesakkoa ja hakkaamatonta metsää.

Metsää alueen itäosan keskellä
Alueen kaakkoisreunamilta luoteeseen.

Alueen lounaislaitaa – takana oleva kallio alueen ulkopuolella.

Alueen luoteisreunan alarinnettä.

Lakialueen luoteisosaa.

Luoteisrinnettä luoteeseen.

Laen luoteispään avokalliota.

Liite tarkastetut alueet:

